

Arbeids- og sosialdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Dato: 08.01.2019
Deres ref: 18/3137

Høring – forslag til ny tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor

Den Norske Aktuarforening (Aktuarforeningen) viser til Arbeids- og sosialdepartementets høringsbrev av 17. oktober 2018 vedrørende forslag til ny tjenestepensjon for ansatte i offentlig sektor. Forslagene følger opp avtalen som ble inngått mellom partene 3. mars 2018.

Aktuarforeningen er primært opptatt av forsikringsmessige forhold knyttet til høringen.

Foreningens kommentarer til høringen er på følgende punkter:

- Fleksibelt uttak av alderspensjon – harmonisering av pensjonslover i offentlig og privat sektor (jfr. kap. 6.3.2)
- Samordning av oppsatt bruttopensjon før 67 år (jfr. kap. 11.6)
- Pensjonskalkulatorer i markedet som gir anslag på fremtidige pensjonsutbetalinger – justeringer i regelverk som sikrer effektiv informasjonsutveksling (jfr. kap. 14.3)
- 2011-tillegg for årskullene 1963–1967 - hvordan deltid skal påvirke beregningen av tillegget (jfr. kap. 10.2)

Våre kommentarer utdypes nedenfor.

Fleksibelt uttak av alderspensjon – harmonisering av pensjonslover i offentlig og privat sektor (jfr. kap. 6.3.2)

Vi viser til lovforslagets §6-3 (uttak av alderspensjon) og § 6-11 (Oppsatt pensjon for tjenestetid før 2020).

Avtalen inneholder ingen nærmere konkretisering av rammene for fleksibilitet i uttaksreglene. Departementet viser til at alderspensjon fra offentlig tjenestepensjon er et supplement til alderspensjon fra folketrygden og mener at behovet for fleksibilitet vil være godt ivaretatt dersom påslagspensjonen kan tas ut med samme fleksibilitet som folketrygden. Departementet foreslår derfor at alderspensjon fra den nye ordningen skal kunne tas ut med

20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent. Departementet foreslår videre at uttaksgraden kan endres en gang i året, og at det ellers gis mulighet til å ta ut full pensjon og til å stanse uttaket, på samme måte som i folketrygdens alderspensjon.

Aktuarforeningen mener at reglene for fleksibelt uttak av alderspensjon bør være like i offentlig og privat sektor (foretakspensjonsloven, innskuddspensjonsloven mv).

Der avtalen ikke regulerer noe annet, bør det tilstrebes mest mulig like regler for offentlig og privat tjenstepensjon, som begge er et supplement til folketrygden. En av målsetningene har vært at det skal være lettere å bytte jobb mellom offentlig og privat sektor, og da bør man benytte denne muligheten til å harmonisere produktregler, i et samlet sett komplisert regelverk.

Departementet foreslår at alderspensjon fra den nye ordningen skal kunne tas ut med 20, 40, 50, 60, 80 eller 100 prosent. I privat tjenstepensjon er regelen at graden av uttak ikke kan være mindre enn det som er nødvendig for at samlet årlig pensjon utgjør om lag 20 prosent av folketrygdens grunnbeløp. (se Lov om foretakspensjon § 5-7 b.Uttak av alderspensjon (2)) samt Lov om innskuddspensjon §7-2 Uttak av alderspensjon (3)).

Det er gode erfaringer med regelverket for fleksibelt uttak i privat sektor siden 2011. Det er forholdsvis få medlemmer som velger gradert uttak, i stor grad gjelder dette delvis uføre. Departementets forslag kan innebære at hvis en uførepensjonist har en uføregrad på 55 % og ønsker å ta ut pensjon ved 62 til og med 66 år for den delen som er «arbeidsdyktig», så tvinges vedkommende å ha en pensjonsandel på 95 % (55 %-poeng + 40 %-poeng) ettersom man ikke kan ta ut 105 % (55 %-poeng og 50 %-poeng). En større forskjell vil eksistere om uføregraden var 70 %. Da tvinges vedkommende å ha en pensjonsandel på 90 %.

Departementet foreslår videre at uttak kan stanses, denne regelen gjelder ikke i privat sektor. Bakgrunnen for dette var å unngå økt administrasjon / kostnader på områder som ikke var sentrale for arbeidstakerens totale pensjonstilpasning. Det ble også her vist til at arbeidstakeren vil kunne tilpasse samlet uttak av pensjon gjennom å justere alderspensjon fra folketrygden.

Samordning av oppsatt bruttopensjon før 67 år

Departementet foreslår i kapitel 11.6 at den foreløpige samordningsbeholdningen fastsettes som den ordinære samordningsbeholdningen på uttakstidspunktet, tillagt folketrygdopptjening frem til 67 år med utgangspunkt i et pensjonsgrunnlag på 7,1 G.

Aktuarforeningen påpeker at dette kan få negativ effekt for personer som går av tidlig. Man må kunne vente at personer med dårlig helse velger tidlig uttak av tjenstepensjonen. Dette er bakgrunnen for selskapene kan gjøre seleksjonsfradrag jf. foretakspensjonsloven §5-7 "Forsikringsteknisk omregning av pensjonsytelser". Departementets forslag til regler for samordning av oppsatt bruttopensjon før 67 år vil medføre at medlemmer som dør tidlig, især dem som dør før 67 år, ikke får utbetalt sin rettmessige andel av pensjonen. I høringen er dette illustrert i figurene 11.1 og 11.3 ved at ytelsene blir henholdsvis 54 % og 50 % av sluttlønn avhengig av om man forskutterer ingen eller full folketrygdopptjening i perioden mellom 62 og 67 år. Derimot vil alle samlet få riktig utbetalt hvis de lever til forventet levealder. Aktuarforeningen påpeker denne konsekvensen ved å forskuttere videre

folketrygdopptjening for dem som slutter tidlig, men tar ikke stilling til hvilken metode som skal benyttes.

Pensjonskalkulatorer i markedet som gir anslag på fremtidige pensjonsutbetalinger – justeringer i regelverk som sikrer effektiv informasjonsutveksling (jfr. kap. 14.3)

På lang sikt er de nye pensjonsordningene klart enklere enn dagens regler, som innebærer relativt komplisert samordning. Dette er en klar fordel for personer som utelukkende skal få pensjonen sin beregnet med de nye ordningene. For personer som både skal få beregnet pensjonen sin etter gjeldende regler og etter de nye beregningsreglene, blir derimot regelverket samlet mer komplisert. For disse årskullene kommer nye regler i tillegg til dagens regler.

Det nye alderspensjonssystemet skiller seg fra dagens ved flere valgmuligheter og større fleksibilitet. Pensjonsreformen trådte i kraft 1. januar 2011. I forarbeidene uttalte lovgiver ([jfr. Ot.prp nr. 37 \(2008-2009\) om lov om endringer i folketrygdloven \(ny alderspensjon\) pkt.2.5 Pensjonsportal](#)) at dette forutsetter at den enkelte lett får tilgang til god og relevant informasjon om opptjente pensjonsrettigheter og fremtidig pensjonsnivå ved endringer i levealderen og ved ulike uttakstidspunkt. Samtidig er det behov for bedre informasjon om hvilke samlede pensjonsrettigheter den enkelte har. Dette kan være rettigheter fra folketrygden, tjenestepensjoner og individuelle pensjonsordninger.

Departementet påpeker behovet for systemer som sikrer god informasjonsutveksling mellom Arbeids- og velferdsdirektoratet og de offentlige tjenestepensjonsordningene og en klar og tydelig ansvarsfordeling mellom aktørene. Det må legges vekt på at løsningene skal være effektive. Departementet vil, i samråd med Arbeids- og velferdsdirektoratet, vurdere hvorvidt det er behov for å justere gjeldende regelverk for å legge til rette for slik informasjonsutveksling.

Aktuarforeningen vil påpeke at denne vurderingen og justeringen av regelverk må sikre en effektiv informasjonsutveksling, som gjør at den enkelte får lett tilgang på fremtidige pensjonsutbetalinger (herunder pensjonsopptjening i både gammel og ny ordning) i de pensjonskalkulatorer som finnes i markedet (f. eks. via løsning i Norsk Pensjon). For kunden blir det viktig å få relevante og like pensjonsprognoser uavhengig av hvor man henvender seg.

2011-tillegg for årskullene 1963–1967 - hvordan deltid skal påvirke beregningen av tillegget (jfr. kap.10.2)

Det går fram av avtalen at årskullene 1963–1967 gis et tillegg til pensjonen dersom de har opptjening før 2011. Pensjonsavtalen sier ikke noe om hvordan deltid skal påvirke beregningen av tillegget. Departementet mener at stillingsstørrelse etter 2011 ikke bør påvirke størrelsen på tillegget og foreslår at tillegget beregnes med utgangspunkt i gjennomsnittlig stillingsstørrelse før 2011.

Aktuarforeningen tar ikke stilling til forslaget, men vil påpeke viktigheten og ikke minst utfordringene med å utveksle data for å beregne gjennomsnittlig stillingsstørrelse før 2011.

Med vennlig hilsen
Den Norske Aktuarforening

Anne S. Magnussen

Anne Sundby Magnussen
leder

Den Norske Aktuarforening (DNA) er en frittstående, uavhengig profesjonsforening som er åpen for alle som har aktuar-utdannelse eller tilsvarende kvalifikasjoner. Foreningens formål er å fremme utøvelsen av aktuarfaget og medlemmenes felles interesser. De aller fleste aktuarer som arbeider med forsikringsfaglige spørsmål, er medlemmer av foreningen.